

## POSTANOWIENIE

Dnia 19 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Elżbieta Karska

w sprawie ze skargi P. Z., E. Z.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki  
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie sygn. akt I ACa 2609/23  
z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej  
i Spraw Publicznych w dniu 19 listopada 2025 r.

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie toczącym się pod sygnaturą akt I ACa 2609/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. przyznaje skarżącym P. Z. i E. Z. sumę pieniężną w wysokości po 2 500 (dwa tysiące pięćset) złotych za okres od 24 sierpnia 2023 r. do dnia 30 września 2025 r.;**
- 3. oddala skargę w pozostałym zakresie;**
- 4. zarządza zwrot od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżących P. Z. i E. Z. kwoty 400 (czterysta) złotych uiszczonej tytułem opłaty sądowej od skargi;**
- 5. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącego P. Z. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po**

**upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty;**

**6. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz skarżącej E. Z. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym wraz z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

Marek Dobrowolski    Paweł Wojciechowski    Elżbieta Karska

## **UZASADNIENIE**

P. Z. i E. Z.(dalej: „skarżący”) w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki z 30 września 2025 r. (data stempla pocztowego k. 8 akt I Sk 33/25) wnieśli o: stwierdzenie, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt I ACa 2609/23 nastąpiła przewlekłość postępowania; wydanie sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia rozpoznania sprawy w terminie 1 miesiąca; przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego P. Z. kwoty 15.000,00 zł (słownie: piętnaście tysięcy złotych); przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej E. Z. kwoty 15.000,00 zł (słownie: piętnaście tysięcy złotych); zasądzenie od skarbu Państwa na rzecz skarżącego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych jak w postępowaniu zażaleniowym; zasądzenie od skarbu Państwa na rzecz skarżącej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych jak w postępowaniu zażaleniowym.

Skarżący podnieśli, że złożyli pozew do Sądu Okręgowego w Warszawie 4 maja 2020 r. 12 maja 2023 r. zapadł wyrok Sądu I instancji. 9 sierpnia 2023 r. pozwany złożył apelację od ww. wyroku zaskarżając go w całości. Apelacja

wpłynęła do sądu 16 sierpnia 2023 r. Skarżący wskazali, że dopiero 16 czerwca 2025 r. Sad Apelacyjny doręczył im odpis apelacji pozwanego.

Skarżący zaznaczyli, że nie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej, natomiast postępowanie apelacyjne trwa już 29 miesięcy. Co więcej, przedmiotowe postępowanie trwa od 5 lat i 4 miesięcy.

W odpowiedzi Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie jako właściwemu do rozpoznania, a z ostrożności procesowej w razie niepodzielenia tego stanowiska, o oddalenie skargi.

### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Skarga zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania

przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy.

Ten utrwalony standard orzecniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Sąd Najwyższy zwracał jednak uwagę, że nieuprawniona jest teza, iż przekroczenie okresu 12 miesięcy trwania postępowania oznacza automatycznie wystąpienie stanu przewlekłości, bez względu na okoliczności danej sprawy, a oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie (zob. postanowienia Sądu

Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21).

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania nie ocenia się w sposób mechaniczny, lecz w każdej sprawie indywidualnie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania.

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa ETPC, który ocenia, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (wyroki ETPC: z 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; z 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; z 26 października 2000 r., skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; z 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; z 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału, a także postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie Guincho przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie Donnadieu przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie

Pretto i inni v. Włochy; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stwierdza, że całościowa ocena analizowanego postępowania apelacyjnego pozwala na przyjęcie, że jest ono prowadzone przewlekłe.

Z analizy akt wynika, że apelacja pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 12 maja 2023 r. sygn. IV C 833/20, wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 24 sierpnia 2023 r. (data prezentaty Sądu Apelacyjnego w Warszawie k. 385 akt I ACa 2609/23). 24 sierpnia 2023 r. wylosowano referenta w sprawie (k. 386). Zarządzeniem z 25 sierpnia 2023 r. wpisano sprawę do repertorium „ACa” i skierowano do rozpoznania według kolejności ich wpływu do referatu (k. 387). 2 października 2023 r. wpłynął wniosek powodów o udzielenie zabezpieczenia (k. 398-399). Zarządzeniem z 31 października 2023 r. przedstawiono akta sprawy Przewodniczącemu celem wyznaczenia terminu posiedzenia niejawnego do rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia (k. 400). Postanowieniem z 9 listopada 2023 r. sygn. I ACa 2609/23 Sąd Apelacyjny rozpoznał wniosek powodów o udzielenie zabezpieczenia (k. 401). 10 października 2024 r. wylosowano sędziego referenta wobec delegowania poprzedniego do wykonywania czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości (k. 405, k. 406). 17 października 2024 r. wpłynęło pismo powodów z wnioskiem o przyspieszenie rozpoznania sprawy (k. 411). 16 stycznia 2025 r. referendarz sądowy przeprowadził kontrolę formalną apelacji pozwanego i wskazał na konieczność ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia warunkując opłatę sądową od apelacji (k. 416). Zarządzeniem z 29 kwietnia 2025 r. sędzia referent stwierdził brak podstaw do ustalenia odmiennej wartości przedmiotu zaskarżenia niż podana w apelacji pozwanego, z uwagi na zasadę utrwalenia wartości przedmiotu sporu, która nie została zakwestionowana w I instancji i zasadę, że wartość przedmiotu zaskarżenia nie może przewyższać wartości przedmiotu sporu (k. 420). 7 maja 2025 r. referendarz sądowy przeprowadził ponowną kontrolę formalną apelacji pozwanego i nakazał doręczyć jej odpis stronie przeciwnej (k. 421). Odpowiedź na apelację wpłynęła 4 lipca 2025 r. (data stempla pocztowego k. 432). 8 września 2025 r. wpłynął wniosek powodów o przyspieszenie rozpoznania

sprawy (k. 433). Zarządzeniem z 1 października 2025 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na 21 stycznia 2026 r. godz. 9:30, o terminie powiadomiono pełnomocników stron (k. 436).

Od wpływu apelacji do Sądu Apelacyjnego w dniu 24 sierpnia 2023 r. (k. 385 ) do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania tj. 30 września 2025 r. (data stempla pocztowego k. 8 akt I Sk 33/25) upłynęło 25 miesięcy. Sąd Apelacyjny w Warszawie podejmował w tym okresie jedynie czynności mające na celu organizację postępowania ale nie merytoryczne jego zakończenie tj. rozpoznanie wniosku powodów o udzielenie zabezpieczenia, doręczenie odpisu apelacji stronie przeciwnej, wyznaczenie terminu rozprawy i zawiadomienie stron i ich pełnomocników o terminie rozprawy apelacyjnej.

Odnosząc się do stanowiska Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie w pierwszej kolejności wskazać należy, że żądanie skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki sformułowane przez skarżących dotyczy postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie sygn. akt I ACa 2609/23 i zgodnie z art. 4 ust.2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, do rozpoznania przedmiotowej skargi właściwy jest Sąd Najwyższy.

Jak wielokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy, znaczny i stale rosnący wpływ spraw nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania i okoliczność ta nie zwalnia państwa z odpowiedzialności z tytułu przewlekłości postępowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20, z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Ponadto Sąd Najwyższy zaznacza, że obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 6 września 2023 r. I NSP 119/23).

Mając na uwadze powyższe okoliczności, a także przytoczone wyżej utrwalone orzecznictwo, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że w sprawie

toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie za sygn. akt I ACa 2609/23 wystąpiła przewlekłość postępowania.

Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy.

Mając na uwadze, że w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej na 21 stycznia 2026 r. godz. 9:30 wydawanie zalecenia sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia rozpoznania sprawy w terminie 1 miesiąca w stało się zbędne.

Orzekając o przyznaniu skarżącym od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej Sąd Najwyższy przyznał na rzecz skarżących sumę pieniężną w wysokości po 2 500,00 zł na rzecz każdego z nich. Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość.

Cały okres trwania postępowania, od wniesienia pozwu dnia 4 maja 2020 r. do dnia wniesienia skargi 30 września 2025 r. wyniósł 5 lat i 4 miesiące, a zatem należało zastosować kwotę minimalną w wysokości 2 500,00 zł. Kwota po 2 500,00 zł stanowi z jednej strony wystarczającą rekompensatę dla skarżących w związku ze stwierdzeniem przewlekłości w sprawie, z drugiej zaś stanowi sankcję dla państwa za wadliwe zorganizowanie wymiaru sprawiedliwości.

O zwrocie na rzecz skarżących opłaty sądowej od skargi w łącznej kwocie 400,00 zł orzeczono na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość.

O kosztach postępowania skargowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1<sup>1</sup> i 3 w związku z art. 394<sup>1</sup> § 3 w związku z art. 398<sup>21</sup> w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie



opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1964 z późn. zm),  
zasądzając od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie zarówno  
na rzecz skarżącego jak i skarżącej kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów  
zastępstwa procesowego

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Marek Dobrowolski      Paweł Wojciechowski      Elżbieta Karska

[a.ł]